

Ondrej KavkaČlen Rady Združenia
Euroregión TatryViceprimátor
mesto Poprad**Vážení členovia Združenia,**

čo sa týka prerozdelenia eurofondov, sme na prahu nového rozpočtového obdobia. Pri novom rozdeľovaní európskych peňazí sa objavila nádej, že regióny si konečne rozdelia finančné prostriedky zmysluplne. Veď kto iný vie, čo daný región najviac potrebuje ako obyvatelia a starostovia, ktorí v ňom žijú. Ale po problémoch s nevyčerpanými starými eurofondami prichádzajú zásadné otázky aj okolo tých nových. Dokonca sa to dostalo do pozície, že predsedovia troch samosprávnych krajov museli vycestovať do Bruselu, aby Európskej komisii prezentovali svoje pripomienky voči práci Remišovej ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie (MIRRI). Prekáža im, že nad „svojimi“ eurofondami nebudú mať takmer žiadnu kontrolu, hoci bolo rozdeľovanie nadizajnované právne tak, aby hlavné slovo mali regióny a novovzniknuté UMR-e! Spor vznikol tak, že MIRRI presúva financie k rozvinutejším regiónom a eurofondy sa budú opäť rozdeľovať cez schémy, ktoré spravujú centrálné vládne ministerstvá. Čiže regióny nedostanú financie priamou cestou, hoci ľudia v nich sú schopní a pripravení peniaze čerpať. Remišovej ministerstvo zaslalo do Bruselu vysvetlenie k metodike čerpaniu eurofondov, ale európsku komisiu však argumenty MIRRI pri novom rozdeľovaní financií stále nepresvedčili a Partnerská dohoda a operačný program pre Slovensko, kde máme čerpať 13 miliárd eur stále nie je schválený ako jediný z celého stredoeurópskeho regiónu.

Predsa cieľom bolo urýchliť slabé čerpanie eurofondov na Slovensku. To mali naplňovať UMR -e či rady partnerstva a to tým, že sa takto posilnia rozhodovacie a kontrolné kompetencie v regiónoch. Naproti tomu, tu máme stále meniaci sa systém s pribúdajúcimi aktérmi na úrovni centrálnej vlády a to spôsobí, že čerpanie eurofondov sa ešte viac spomalí.

Nastáva tu opäť situácia, ktorá sa zakaždým opakuje. Štát sa hnevá na regióny, že nevedia čerpať peniaze, pritom sám mešká s prípravou dokumentov, čím všetko brzdi od začiatku. Alebo chceli sme to robiť čo najlepšie, ale dopadlo to rovnako!!

XI. ročník Podhalianskeho behu im. Jána Pavla II. na letisku v Nowom Targu

Vytvorenie partnerstva medzi Liptovským Mikulášom a Novým Targom

Mesto Liptovský Mikuláš

Novým partnerským mestom Liptovského Mikuláša sa stal poľský Nowy Targ. Návrh dohody o partnerských vzťahoch a spolupráci spečatili podpisom dohody predstavitelia oboch samospráv. O zoficiálne doterajšej spolupráce požiadali Novotarčania. Mestá doposiaľ spolupracovali na rôznych

projektoch a chcú v tom pokračovať. „Naším zámerom je rozvoj cezhraničnej spolupráce pri čerpaní externých zdrojov financovania projektov,“ načrtol primátor Ján Blcháč a priblížil, že Liptovský Mikuláš s Novým Targom zrealizoval napríklad projekt Skateboard bez hraníc, v rámci ktorého sa zmodernizoval skatepark. Najrozsiahlejšou aktivitou v rámci spoločných projektov boli dve etapy cyklochodníka z Okoličného do

Liptovskej Ondrašovej. Výsledkom spolupráce je aj osadenie lavičiek a cyklostojanov v pešej zóne mesta. Liptovský Mikuláš má v súčasnosti

na Slovensku v partnerstve Galantu, Michalovce a Terchová, v Poľsku Żywiec, v Českej republike Opavu, vo Fínsku Kemi, v Maďarsku Kiskőrös, v Grécku Kalamariu, v Srbsku Bačku Palanku a vo Francúzsku Annecy. Toto partnerstvo dáva predpoklad ďalšej spolupráce na príprave a realizácii spoločných cezhraničných projektov aj v novom programovom období 2021 – 2027.

Zľava Waldemar Wojtaszek, zástupca primátora mesta Nowy Targ a Ján Blcháč, primátor mesta Liptovský Mikuláš

Kto bol Edward Sutor?

Lívia Kredatusová – projektová manažérka
Brožúra: Edward Sutor „Hľadajúci hlavu“

Edward Sutor sa narodil 15. apríla 1917. Je to jeden z najvýznamnejších nowotargských autorov umeleckého prúdu art brut. V mladosti bol holičom a nezaujímal sa o umenie. V roku 1940 bol vyvezený na nútené práce do Nemecka odkiaľ sa vrátil po dvoch rokoch úplne zmenený. Čo sa tam stalo, zostane navždy prikrýté rúskom tajomstva. Sutorov pokus vrátiť sa do života lokálnej spoločnosti nepriniesol uspokojujúce výsledky. Okolitému svetu mu nerozumel a on sa mu nedokázal prispôbiť. Nervové ochorenie a pocit narušenej identity v ňom vyvolal obrovskú

tvorivú pasiu, ktorej výtvarom boli sochy. Primitívnym náradím ako sekera, kuchynský nôž alebo rozklepaný oceľový prút vydobýval z kameňa a dreva hlavy, busty, celé postavy a výjavy z bežného života. Boli to herci jeho špecifického divadla – so Sutorom v úlohe režiséra a rozprávača. Scénu tvorila temná pivnica a záhrada, ktorú si zriadil na dvore zastrčenom medzi okolitými domami. Tam sa odohrávali jeho predstavenia, svojrázne mystéria. Sochy sa rodili, umierali, podliehali deformácii a zmrzačeniu, boli premaľované. Predstavenia sa týkali tajomstva ľudského osudu, materstva, a narodenia, radosti, strachu, bolesti, krutosti a smrti. Umelec býval na námestí Slowackého v centre mestečka. Sochársky materiál získaval v neďalekej rieke a v parku, ale chodil poň aj do lesa v Gorciach a do kameňolomu v Szaflaroch, odkiaľ ho

zvážal na vlastnoručne vyrobených táčkach. Zdá sa, že v nájdenom kúsku dreva či kameňa už vopred videl tvar svojej budúcej sochy. Svedčia o tom ponechané uzly, konáre a neopracovaný povrch. Nevedel a ani necítil potrebu napodobňovať. Jeho umenie bolo výsledkom vnútorného dialógu, snov a fantázie. Umelec zomrel 1. januára 1984 doma medzi svojimi sochami, ktoré tvoril až do konca svojho života. Prvú verejnú prezentáciu Sutorových prác zorganizoval nowotargský sochár Leon Jończyk v roku 1970 v Okresnom dome kultúry, ktorý sa pôvodne nachádzal v budove, kde dnes sídli Stredisko Poľsko - slovenskej spolupráce. Odvtedy boli umelcove sochy prezentované na mnohých výstavách okrem iného v Nowom Targu, Zakopanom, Krakowe, Poznani,

Varšave, Starej Ľubovni, Baltimore. K výstavám boli vypracované mnohé katalógy, o jeho tvorbe vyšlo niekoľko publikácií (napr. Helena Sredniawa, Eugeniusz Rodzik, *Edward Sutor*). Televízia nakrútila dokumentárny film a Jerzy Zoń s divadlom KTO pripravil predstavenie Inštalácie 1 – Sutor. Najväčšiu retrospektívnu výstavu Sutorových sôch zorganizoval bývalý riaditeľ Zväzku Euroregion „Tatry“ Antoni Nowak Po jeho smrti v roku 1986 V Galérii ľudového umenia v Nowom Targu, na ktorej bolo prezentovaných 200 sôch. Zaujímavá

bola výstava pri príležitosti 90. výročia narodenia Sutora v rámci cyklu Umeľci poľsko-slovenského pohraničia, na ktorej bol predstavený úžasný svet Nikiforových akvarelov a súčasne aj Sutorových sôch. Už vtedy Antoni Nowak navrhoval, aby bolo umelecké dielo Sutora prístupné širšej verejnosti v jeho rodnom meste na stálej expozícii. Tento postulát je aj naďalej aktuálny. Oslavy stého výročia narodenia Edwarda Sutora sa uskutočnili vďaka realizácii mikroprojektu Kultúrne a prírodné hodnoty poľsko-slovenského pohraničia finančne

podporeného Európskou úniou z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a štátneho rozpočtu v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Interreg V-A Poľsko - Slovensko 2014-2020. Sutorovu tvorbu zaradujeme do umeleckého prúdu definovaného ako art brut, outsider art alebo visionary art. Tento druh umenia sa teší čoraz väčšiemu záujmu kritikov, zberateľov aj divákov, hlavne v západnej Európe a v Severnej Amerike, kde existujú múzeá a mnohé galérie. K najznámejším patria múzeum Art Brut v Lausanne a American Visionary Art Museum v Baltimore. Sutor vytesal okolo 250 hláv z kameňa a dreva a ku koncu života aj zo siporexu, materiálu, ktorý bol prístupný v okolí, kde si rodiny stavali nový dom. V mnohých hlavách nájdeme autoportrét majstra, v ďalších zasa vidíme podobu sestry, „matky“. Sú to tiež hlavy žien, detí, starcov, hlavy v podobe stĺpov vyhotovené „poschodovo“ jedna nad druhou a zvláštne rekvizity ako napríklad hlavy - svietniky. Niektoré z nich sú podivné a zdeformované.

Takmer 600 bežkárov na XI. ročníku Podhalianskeho behu im. Jána Pavla II.

Mateusz Zamojski
Urząd Miasta Nowy Targ

Dňa 5. februára 2022 sa uskutočnil už XI. ročník Podhalianskeho behu. Na štart sa postavilo vyše 600 nadšencov bežeckého lyžovania. Účastníci prišli z Poľska, Nemecka, Francúzska a Slovenska, dokonca z mesta Kežmarok. Trasa jedenásteho ročníka pretekov viedla tradične okolo prírodnej rezervácie Bor na Červenom. Štart a cieľ sa nachádzali v

priestore letiska v Novom Targu. Podobne ako počas predošlých ročníkov boli pre účastníkov pripravené trasy s dĺžkou 6, 15 a 30 kilometrov. Snehové podmienky boli veľmi dobré, avšak organizátori sa obávali umelého zasnežovania, keďže snežiť začalo dva týždne pred súťažou. Toto podujatie je jedným z najznámejších v Poľskej republike. Čestnú záštitu nad podujatím prevzal Witold Kozłowski, maršál Malopoľského vojvodstva. Do organizácie sa zapojili dobrovoľníci, inštitúcie a samosprávy ako Tatranský lyžiarsky zväz, Powiat Starosty v Nowom Targu, Tatranská obec, Mestský úrad v Zakopanem, úrad obce Szaflary, úrad obce Nowy Targ, úrad obce Bukowina Tatrzanska, úrad obce Poronin. Ceny pre najlepších

venovali aj v tomto roku: generálny sponzor - firma SALOMON, hlavný sponzor - firma Alior Bank, miestne Samosprávy. V kategórii OPEN boli ocenení pretekári na prvých šiestich miestach na každej z tratí, zvlášť ženy a zvlášť muži! Každý pretekár získal darček s logom podujatia a odliatu medailu! Organizátori zároveň využili toto podujatie ako pozvánku na XII. ročník Podhalianskeho behu, ktorý sa bude konať v roku 2023.

Trienále insitného umenia Art Brut im. Edwarda Sutora

Lívia Kredatusová – projektová manažérka

Dňa 1. marca 2022 sa v Dome Poľsko – slovenského stretávania v Nowom Targu uskutočnila finisáž tvorivosti amatérskych umelcov z okruhu insitného umenia a art brut Poľsko-slovenského pohraničia im. Edwarda Sutora. Vernisáž otvoril riaditeľ Michal Stawarski spolu s predsedom Zväzku EUT Boguslawom Waksmundzkim a čestným členom Euroregionu „Tatry“

Antonim Novakom. Úvodné slovo bolo venované Edwarovi Sutorovi a jeho tvorbe a následne bola predstavená odborná porota, ktorá diela hodnotila a udelila ceny. Neopakovateľnú atmosféru podujatia navodil hrou na klavír študent Štátnej hudobnej školy v Nowom Targu Szymon Gąsienica-Byrcyn. Na otvorení sa zišlo vyše 70 účastníkov z Poľska a Slovenska.

Prvá cena bola udelená pre Sylwiu Mensfeld za tri práce maľované na kartóne s názvom "Kvetinové tváre"

vyrobené s jemnou linkou a "Postavičky" a "Draci" vyrobené

pomocou fixiek. Druhá cena ex aequo bola udelená Róbertovi Kačankovi za práce zhotovené technikou akrylu s názvom "Pouličný závodník", "To je on!" a „Súrodenci“ a Maciejovi Kudasikovi za dve maliarske práce s názvom „Nemocnica Premenenia Pána. Procházka „a“ revolúcia“. Tretia cena ex aequo bola udelená Andrzejovi Danielovi z Domu dôchodcov v Nowom Sączy za prácu s jemnými linkami a ceruzkami, tzv. „Jar v horách“ a „Moje milované hory“ a Adamovi Chryńskiemu z Workshopu ergoterapie v Starej Wieši za olejové pastely pod názvom "Kvety vo váze" a "Tulipány". Špeciálne ocenenia získali Anton Budzak za plastiku: Katarína Alexandrijska a Zbigniew Grzywa za obrazy: Sedem sviatostí a Ukrižovanie, Katarzyna Mrozek za grafiku „Pri svätyni“, Barbara Bochenek, Urszula Garbacz, Katarzyna Rębiasz a Małgorzata Zawadzka za obrazy vytvorené gobelínovými výšivkami. Okrem toho všetci súťažiaci obdržali diplomy a pamätné medaily od Zväzku Euroregión Tatry. Na záver vernisáže vystúpil pán Stanisław Apostoľ, ktorý zahral na gitare a zaspieval poľské a slovenské piesne. Toto podujatie bolo zrealizované v rámci mikroprojektu pod názvom Úloha Euroregiónu „Tatry“ pri šírení kultúrneho dedičstva Poľsko-slovenského pohraničia financované z Programu cezhraničnej spolupráce Interreg V-A Poľsko – Slovensko 2014-2020. Výhercom srdečne blahoželáme a veríme, že rok čo rok sa zapojí do súťaže viac umelcov so svojimi dielami.

Zapojme sa do pomoci pre Ukrajinu!

https://www.teraz.sk/slovensko/zmos-zriadilo-transparentny-ucet-na-p/615564-clanok.html?fbclid=IwAR1ckA6V-jXpzZmvE4ON6dE5VPLLeBhJ48VAfA823vStSyKP2-Hn_9Ntl6Q8

Združenie miest a obcí Slovenska (ZMOS) zriadilo transparentný účet na pomoc Ukrajine. Okrem toho spracovalo vzory konkrétnych uznesení zastupiteľstiev k adresnej pomoci a tiež apeluje na vysoké školy a univerzity. TASR o tom informoval hovorca združenia Michal Kaliňák.

Ako doplnil, transparentný účet je verejne prístupná a otvorená peňaženka, z ktorej bude zrejme, kto finančne prispel na pomoc samosprávam v zvládaní humanitárnej pomoci. "O jej prerozdelení budú na základe konzultácií rozhodovať predsedovia dotknutých regionálnych združení miest a obcí, ktorí detailne poznajú situáciu v regiónoch. Číslo transparentného účtu s názvom **ZMOS_POMOC_UKRAJINE** je **SK25 0900 0000 0051 8801 0894**," informoval Kaliňák. V súvislosti s

bezproblémovým a legislatívne komfortným rozhodovaním mestských a obecných zastupiteľstiev vypracovalo združenie vzor dvoch uznesení. Jedno sa týka poskytnutia finančnej pomoci z verejného rozpočtu samosprávy a druhé je vo vzťahu k dočasnému odpusteniu dane z ubytovania pre pomoc migrantom. Združenie zároveň apeluje na vysoké školy a univerzity. "Aby v rámci svojich možností vplývali na jazykovo vybavených študentov ukrajinského jazyka a ďalších príbuzných jazykov na ich pôsobenie v prihraničných oblastiach, pretože ich jazykové

zručnosti sú v tomto období mimoriadne dôležité," doplnil hovorca združenia. "Máme skúsenosti s koronakrízou a vieme, prečo je dôležité správne logistické nastavenie a permanentná komunikácia. Preto sme spracovali model pomoci, v rámci ktorého sú určené jednotlivé procesy a kompetencie. Tento model musí byť realizovateľný aj v prípade zhoršenia bezpečnostnej situácie v cieľových destináciách. ZMOS v spolupráci s partnermi spúšťa podporné moduly. V rámci nich vstupuje do činnosti aj Modul 3, a to je práve materiálna pomoc pre vojnu postihnuté oblasti," doplnil starosta bratislavského Lamača Lukáš Baňacký, ktorý sa venuje v združení krízovému manažmentu.

Ďalšia nadácia, ktorá pomáha Ukrajine je Slovenská katolícka charita. Charitní pracovníci a dobrovoľníci pomáhajú na hraničnom prechode Ubl'a. Utečencom podávajú teplý čaj, kávu, sušienky a pomáhajú pri nasmerovaní utečencov k transportným autám ako aj pri samotnom transporte. Prevažne sú to tímy Spišskej katolíckej charity a Gréckokatolíckej charity Prešov. V oblasti pomoci s ubytovaním sa angažuje najmä Arcidiecézna charita Košice, ktorá v posledné dni vo svojom zariadení v Pavlovciach nad Uhom prijala približne 70 utečencov. Materiálnu a potravinovú pomoc zbierajú všetky diecézne a eparchiálne charity. Veľkú pomoc poskytujú Farské charity a farnosti, ktoré dokážu vyzbierať ohromné množstvo vecí. Prispieť do zbierky na pomoc ľuďom na Ukrajine môžete **online na** charita.darujme.sk/ukrajina/ alebo prevodom na účet verejnej zbierky na pomoc Ukrajincom v núdzi **SK93 1100 0000 0029 4546 3097 VS 380**.

Projektové školenie

Lívia Kredatusová
Projektová manažérka Združenia EUT

Kancelária Združenia EUT organizuje v dňoch 08.03. 2022 – 09.03. 2022 školenie zamerané na prípravu a realizáciu projektov. Pod vedením odborných lektoriek pôsobiach v inštitúcii Academia Istropolitana Nova sa účastníci dozvedia aktuálne informácie ohľadom rôznych programov pre rok 2021-2027. Všetci účastníci budú mať k dispozícii manuál projektového riadenia, je to príručka o príprave a implementácii projektu, ktorú napísala lektorka na základe vlastných skúseností a na základe európskej príručky projektového riadenia. Do školenia by chceli vložiť interaktívne prvky, aby zapojili do práce aj účastníkov. Prihlášky

Školenie – príprava a realizácia projektov
Szkozenie – przygotowanie i realizacja projektów

Združenie Euroregionu Tatry, Hradné námestie 30, 060 01 Kežmarok
Stowarzyszenie Euroregion Tatry, Hradné námestie 30, 060 01 Kežmarok

08. marca 2022
08 marca 2022 r.

I. časť – Programové obdobie 2014 – 2020
PhDr. Zuzana Štefániková – Lektorka / Projektová manažérka,
Academia Istropolitana Nova
I. część – Okres programowania 2014 – 2020
PhDr. Zuzana Štefániková – Lektor / Menadžer projektu,
Academia Istropolitana Nova

08:30 – 12:00

1. Programové obdobie 2014-2020
Okres programowania 2014 – 2020
2. Základné princípy EUS 2014-2020
Podstawowe zasady EWT 2014 – 2020

12:00 – 13:00

Obed / Obiad

13:00 – 15:00

3. Program Interreg V-A PL-SK 2014-2020
Program Interreg V-A PL – SK 2014 – 2020

Prosíme o potvrdenie Vašej účasti do 04.03. 2022
Tel. 00421/52/452 3913, alebo e-mail: info@euroregion-tatry.sk

Prosíme o potwierdzenie udziału w terminie do 04.03. 2022 r.
Tel. 00421/52/452 3913 lub e-mail: info@euroregion-tatry.sk

na školenie môžete zasielať na adresu združenia alebo e-mailom na info@euroregion-tatry.sk ešte do 04.03. 2022 (piatok) do 15:00 hod. Počas školenia je zabezpečené občerstvenie a obed, školiaci materiál a darčeky pre účastníkov.

NOVINY EUROREGIÓŃ TATRY

Vydáva Združenie Euroregion Tatry
Hradné námestie 30, 060 01 Kežmarok
Tel., fax: 00421 / 52 / 4523913
E-mail: info@euroregion-tatry.sk
www.euroregion-tatry.sk

Redakčná rada:

Lívia Kredatusová - predseda

Ročník: II

Číslo: 2

Periodicita: mesačník

Bezplatne určený pre členov Združenia EUT